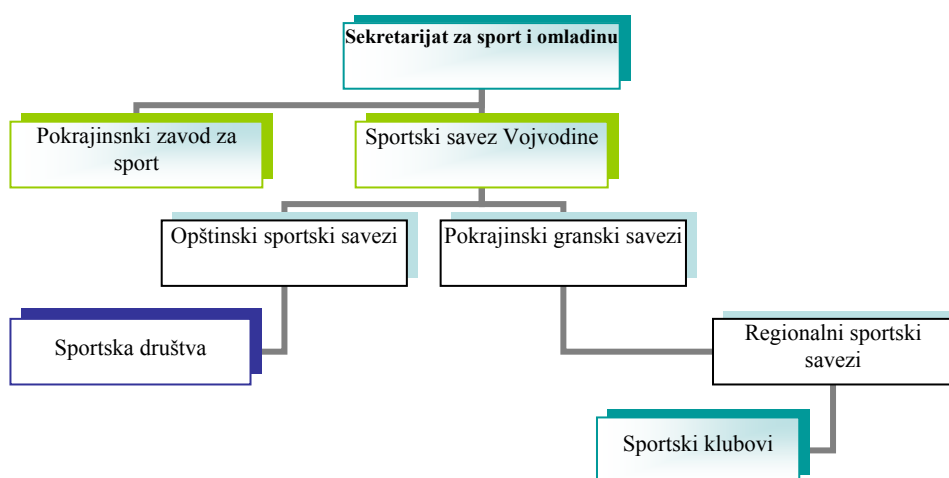

2 ORGANIZACIONA ŠEMA SPORTA U AP VOJVODINI

Za uspešno funkcionisanje bilo kog sistema, tako i sistema sporta, neophodno je precizno definisati njegovog kibernetički model (Slika 2-1). Osnovni okvir po kojem je ustrojen sport u AP Vojvodini, diktiran je zakonskom regulativom.

Slika 2-1 Model organizacione strukture glavnih subjekata sporta u AP Vojvodini

Na vrhu piramide sporta u AP Vojvodini nalazi se Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu sa dva korespondentna područja delovanja – jedno se odnosi na problematiku sporta, a drugo na pitanja omladine.

U proteklom periodu, od raspada bivše države SFRJ, sport u AP Vojvodini je veoma mnogo izgubio. Urušen je stari sistem koji je do 1991. dosta dobro funkcionisao, bez stvaranja odgovarajućeg novog. Tek je 2002. godine, donošenjem Zakona o utvrđivanju izvesnih nadležnosti autonomne pokrajine („Službeni glasnik RS“ br. 6/2002. od 7. februara 2002. god.), vraćena određena nadležnost AP Vojvodini u mnogim segmentima, pa tako i u sportu.

Vraćanjem tih nadležnosti AP Vojvodini, Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu je u proteklih pet godina uložio dosta truda na uspostavljanju sistema funkcionisanja sporta. Između ostalog, uspostavljen je sistem finansiranja pokrajinskih granskih saveza (u 2007. redovnim sistemom finansiranja obuhvaćeno je 47 granski savez i Sportski savez Vojvodine).

Sportske organizacije (sportski savezi, opštinski sportski savezi, sportska društva i sportski klubovi) su nevladine organizacije i sami su ustrojili svoj način i sistem funkcionisanja u proteklom periodu. Na vrhu nevladinih organizacija se nalazi Sportski savez Vojvodine (bivši Savez organizacija za fizičku kulturu – SOFK-a). On je doživeo značajne promene u poslednjih 15 godina i još uvek se nalazi u procesu tranzicije i traženja svoje uloge u novonastaloj situaciji.

Način funkcionisanja pokrajinskih granskih saveza je diktiran prvenstveno brojem klubova koji rade i deluju na teritoriji AP Vojvodine. Problemi granskih saveza su veoma različiti, budući da Fudbalski savez Vojvodine, na primer, okuplja blizu 500 klubova, dok Bejzbol savez ima samo tri kluba. Svaki od ovih saveza je, po sopstvenim kriterijumima, definisao model delovanja i funkcionisanja koji mu najviše odgovara, tako nema uniformnog modela koji se primenjiv na sve saveze.

Ustanova koja ima veoma dugu tradiciju na području sporta je Pokrajinski zavod za sport, osnovan još 1950. godine. Kao i Sportski savez Vojvodine i Pokrajinski zavod za sport se nalazi na značajnoj prekretnici, sa potrebom da se bolje pozicionira i uskladi svoje modele rada sa aktuelnim promenama u sportu i društvu.

2.1. SISTEM TAKMIČARSKOG SPORTA

Sistem takmičarskog sporta na području AP Vojvodine je u mnogim segmentima nedorečen i opterećen brojnim problemima koje je neophodno rešiti u narednom periodu. Jednu vrstu problema imaju ekipni

sportovi sa velikim brojem klubova (fudbal, košarka, odbojka), a drugu pojedinačni sportovi koji nemaju tako veliki broj registrovanih sportskih klubova i takmičara. Značajan problem u takmičarskom sportu na nivou APV predstavlja nedovoljna ili slaba sinhronizacija sa velikim delom nacionalnih granskih saveza. Razloga za to ima više, a jedan od osnovnih je što se sa raspadom prethodne tri države izgubio uticaj vojvođanskog sporta u nacionalnim okvirima, čak i u onim sportskim granama u kojima sportisti iz APV čine apsolutnu većinu u Republici ili pak, postižu deleko bolje rezultate od sportista iz drugih delova Srbije.

Kada je reč o ekipnim sportovima, neophodno je da se svaki granski savez izbori za postojanje jedinstvene lige koja obuhvata celu teritoriju APV bez njenog cepanja. Kad je reč o pojedinačnim sportovima, neophodno je obavezno održavanje prvenstava AP Vojvodine u svim uzrasnim kategorijama. Bilo bi dobro da granski savezi u svoje programe to ugrade kao obavezne kvalifikacije za učešće na državnom prvenstvu. Svaki granski savez trebalo bi u svom radu da ustroji piramidalni sistem takmičenja od opštine, preko regiona do pokrajinskog nivoa, a da samo najkvalitetnije ekipe nastupaju u ligama ili pojedinačnim prvenstvima na nacionalnom nivou. Na ovaj način mogu se postići značajne finansijske, materijalne i vremenske uštede. Kako je teško definisati „idealni model“, neophodno je da svaki granski savez pronađe najracionalnije rešenje za sistem takmičenja u svom sportu. Veoma je važno da svaki granski savez ima na umu političku i teritorijalnu celovitost AP Vojvodine i da u skladu sa tim organizuje takmičenja na teritoriji Pokrajine. Značajno je da jedna od ključnih intencija svih granskih saveza bude da u svakoj sportskoj grani imaju najmanje deset kolektiva u sistemu takmičenja.

2.2. SISTEM ŠKOLSKOG SPORTA

Postojeća normativna rešenja (nastavni planovi i programi), u vezi sa školskim sportom, predviđaju realizaciju slobodnih aktivnosti, tj. osnivanje sportskih sekcija ili školskih ekipa, u skladu sa interesovanjima i polom učenika. Nastavnik fizičkog vaspitanja sačinjava program rada, uvažavajući materijalne i prostorne uslove za rad, uzrasne karakteristike i sposobnosti učenika, kao i program školskih sportskih takmičenja u Srbiji. Sve škole su obavezne da organizuju unutarškolska sportska takmičenja iz gimnastike, atletike i sportskih igara (najmanje jedne). Učenici mogu da učestvuju i na takmičenjima koja su u sistemu školskih

sportskih takmičenja Srbije. Takmičenja se definišu kao integralni deo procesa fizičkog vaspitanja, gde učenik ima priliku da proveri rezultate svoga rada.

Ponudeni zakonski okviri su toliko uopšteni da brojna pitanja ostavljaju otvorenim: finansiranje takmičenja, masovnost, nesistematski rad sekcija, stimulacija i vrednovanje nastavnika, učešće registrovanih sportista, prelivanje negativnosti iz profesionalnog sporta i td. Stiče se utisak da postojeća koncepcija školskog sporta ne napušta tradicionalne pozicije i da je kao takva usmerena ka manjem broju učenika. Uputno je razmišljati o fleksibilnijem okviru za bavljenje sportom u školi, a sve sa ciljem podizanja nivoa aktivnosti dece i omladine, te stvaranja široke baze za bavljenje kvalitetnim sportom.

Školski sport promoviše pre svega aktivno učestovanje učenika, jer je to i osnovni razlog zbog kojeg se učenici opredeljuju za sportsku sekciju u školi (žele da vežbaju, igraju, budu aktivni). Zato u školi mora biti što manje selekcije. Školski sport je neophodno prilagoditi razvojnim potrebama dece, njihovim interesovanjima i mogućnostima, jer je najvažnije da se u matičnim školama što više dece uključi u sport. Lepezu sportskih aktivnosti valja proširiti i osavremeniti. Najboljim učenicima, ukoliko to žele i ako im to odobravaju roditelji, potrebno je omogućiti da se kvalitetnim sportom bave u klubovima. To, međutim, zahteva daleko bolju saradnju škole i klubova od one koja trenutno postoji u Pokrajini. Većina problema školskog sporta, daleko detaljnije je analizirana u sedmom poglavlju ovog elaborata.

2.3. SISTEM TAKMIČENJA U REKREATIVNOM SPORTU

Osnovna rekreativnog sporta, odnosno sporta za sve, usmerena je ka zdravlju i održavanju motoričkih i funkcionalnih sposobnosti na optimalnom nivou. U praksi je, međutim, zdravlje u drugom planu, dok su u prvi plan istaknute takmičarske aktivnosti. Okosnicu rada Saveza za rekreativni sport Vojvodine, kao krovne organizacije u Pokrajini, čine upravo jednokratne aktivnosti takmičarskog i marketinškog karaktera, dok su daleko manje zastupljene one koje su sistematski, na duže staze, okrenute ka unapređenju zdravlja i kvaliteta života stanovnika Vojvodine. Tipičan primer su Radničke sportske igre koje se sprovode od

opštinskog do nacionalnog nivoa na kojima se jednom godišnje okupljaju zaposlene osobe, bez prethodnog treninga, da bi se takmičile u visoko rizičnim sportovima. Takmičenje je značajan motiv za većinu ljudi koji žele da se bave sportom i dobro ga je koristiti u cilju propagiranja sporta za sve, ali uz dosta opreza s obzirom na to da nosi dosta rizika i zahteva kvalitetnu prethodnu pripremu.

Koncept rada Saveza za rekreativni sport Vojvodine, u domenu radničkog sporta u pokrajini, egzistira pod imenom *Sportska olimpijada radnika Vojvodine* (SORV). Ova aktivnost, koja je izrasla u svojevrsan pokret rekreativnog sporta, u Vojvodini baštini tradiciju dugu više od 30 godina. Cilj do sada održanih devet olimpijada bio je da uključi što više radnika (oba pola i svih uzrasnih dobi) u organizovane aktivnosti u preduzećima i ustanovama širom pokrajine. U četvorogodišnjem ciklusu takmičenja učestvuje između 100 i 200 hiljada radnika sportista. Osvrt na broj učesnika završnog susreta poslednje (devete) Oimijade održane u Adi 2007. godine, jasno ukazuje na njenu valiku masovnost (Tabela 2-1).

Sportske discipline u kojima se nadmeću radnici sportisti su:

MUŠKA KONKURENCIJA:

1. Fudbal	7. Streljaštvo	13. Tenis
2. Mali fudbal	8. Šah	14. Atletski troboj
3. Rukomet	9. Stoni tenis	15. Maraton
4. Odbojka	10. Sportski Ribolov	16. Pikado
5. Košarka	11. Nadvlač. konopcem	17. Bič-volej
6. Kuglanje	12. Plivanje	

ŽENSKA KONKURENCIJA:

1. Rukomet	6. Stoni tenis	10. Atletski troboj
2. Odbojka	7. Pikado	11. Maraton
3. Košarka	8. Plivanje	13. Bič-volej
4. Kuglanje	9. Tenis	
5. Streljaštvo	12. Nadvlač. konopcem	

Tabela 2-1 – Pregled broja učesnika 9. SORV (Ada, 2007)

RB.	ZONA	SUB.	RUK.	TR.	TRN.	TAKM.	M./Ž.	SVEGA
01	BAČ. PALANKA	31	05	05	07	300	199/118	317
02	NOVI SAD	19	12	09	08	285	216/98	314
03	PANČEVO	29	14	03	08	296	227/94	321
04	POTISJE	21	05	02	02	257	188/78	266
05	SREDNJI BANAT	27	09	03	02	168	136/46	182
06	SREM	29	-	01	-	125	103/23	126
07	SUBOTICA	28	03	03	04	202	144/68	212

08	A D A	16	07	04	05	176	135/57	192
SVEGA IX SORV:		200	55	30	36	1.809	1.348/582	1.930

Osim sportskih takmičenja, završnice Sportskih olimpijada radnika Vojvodine su i svojevrsni kulturni događaji, bogati kulturno-umetničkim aktivnostima, nastupima vrhunskih umetnika, stvaralaca, izložbama, filmskim projekcijama i drugim događajima. Ova lepa slika, međutim, može da zamagli osnovnu ulogu sporta za sve koji bi trebalo da bude svakodnevno, a ne jednom godišnje, prisutan u životu zaposlenih. Što je još važnije, njegov cilj nije da animira samo 1500-2000 sportski orijentisanih radnika, već što veći broj zaposlenih iz cele Vojvodine. Ovaj, kao i drugi problemi sporta za sve, detaljnije su analizirani u osmom poglavlju ovog elaborata.